

Julextra Hela Sverige ska leva!

Foto: Anders Axelsson

Market of ideas var en träffpunkt där delegaterna presenterade verksamheten i sina nationella organisationer för varandra, både i form av idéer, pågående verksamhet och även små smakprov från det egna landet. Hela Sverige ska leva delade bord med Danmarks LDF. Foto: Isabelle Axelsson.

Nu finns ett europeiskt landsbygdsmanifest

European Rural Parliament, ERP, är den europeiska motsvarigheten till den svenska Landsbygdsriksdagen. Syftet med riksdagen är att låta landsbygdsvröster från hela Europa komma till tals och stärka den gemensamma rösten för landsbygden och påverka politiken.

Den 4–7 november 2015 genomfördes den andra europeiska landsbygdsriksdagen, denna gång i Österrike. Den första ägde rum 2013 i Bryssel.

Inför årets riksdag hade varje deltagande land samlat in förslag om utveckling av landsbygd och småsamhällen från sina egna organisationer. Här i Sverige av vår organisation, Hela Sverige ska leva. Förslagen arbetades under själva riksdagen ihop till ett

europeiskt landsbygdsmanifest, som nu ska lämnas över till politiker och aktivister i hela Europa.

Riksdagen genomfördes under ett par intensiva dagar. I programmet ingick studieresor till intressanta landsbygdsverksamheter i närliggande regioner. Det fanns utställningar, workshops och miniseminarier. Den avslutande dagen diskuterades och klubbades förslaget till ett gemensamt europeiskt landsbygdsmanifest. En av de som deltog och lämnade underlag till manifestet, var vår medlemsorganisation Winnet Sverige.

Manifestet finns att läsa på svenska på vår hemsida. Klicka på ikonen "European Rural Parliament" på startsidan.

Deltagar rapport från ERP

Isabelle Axelsson från Hela Sverige ska leva Uppsala län var en av delegaterna. Läs intervjun med Isabelle i sin helhet på vår hemsida.

Vad fick du med dig hem från Schärding?

– Att mångfald verkligen förenar. Vi står alla inför utmaningar och vi har mycket att lära av varandras erfarenheter och idéer. Den stora gemensamma utmaningen är den urbana normen, som

omöjliggör balans mellan stad och land. Vi måste börja med en inre omställning för att omställningen till ett hållbart samhälle ska vara möjlig.

Vad tycker du om arrangemanget som helhet?

– Det var mycket välorganiserat. Till nästa gång hoppas jag på ännu mer progressiva, demokratiska processer - på workshoppen var vi många, men få röster hördes.

Isabelle Axelsson, Foto: Anders Axelsson

Grattis

Årets lokala utvecklingsgrupp: Gideåbygdens ekonomiska förening

Motiveringen lyder: *Gideåbygdens ekonomiska förening håller bygden levande. De skapar både sammanhållning och arbetstillfällen och ger de unga en möjlighet att bo kvar. Med energi och uppfinningsrikedom visar föreningen att organisering och tålmod kan leda till en verklig utveckling.*

Årets kommun: Västerviks kommun

Motiveringen lyder: *Västerviks kommun har nått viktiga mål genom att etablera flera servicepunkter och genomföra en mobiltäckningsundersökning. Kommunen håller tillsammans med lokala utvecklingsgrupper regelbundna dialoger med kommuninvånarna. Alla orter får stöd till en samlingslokal, vilket stärker den lokala demokratin. Västerviks kommun arbetar målmedvetet och framtidsinriktat för en balans i hela kommunen. Utmärkelserna samt 10 000 kronor delas ut vid Hela Sverige ska levas föreningsmöte den 4 december 2015.*

God jul och gott nytt år!

Foto: Linnea Ronström

Landsbygdsriksdagen tar form

Landsbygdsriksdagen är den unika mötesplatsen där landsbygdsutvecklare på byanivå pratar direkt med ministrar och andra makthavare.

Här möts vi, byalagsmedlemmar, tjänstemän på statlig och kommunal nivå, forskare, entreprenörer, visionärer, småföretagare och politiker på lokal- och riksnivå, för att lära av varandra och ha trevligt ihop.

Med Visby och Gotland i vårskrud kan det knappast bli annat än strålande bra.

Gotlands sockenföreningar och det övriga lokala föreningslivet har arbetat fram temaresor till de bästa exemplen på lokal utveckling som Gotland har att erbjuda. Mer om det i artikeln nedan.

Under dag två och tre stannar vi i kongresshallen Wisby strand. Den ligger alldeles vid havet och Almedalen. Programmet är fortfarande på planeringsstadiet, men klart är att det blir två paneldebatter där vi lyfter nationellt intressanta och aktuella frågor på ett utmanande och intressant sätt. Vi diskuterar vår egen

och andras bild av landsbygden, men också hur det generellt är att ifrågasätta värderingar, sanningar och världsbilder.

Lördag eftermiddag erbjuder vi seminarier, bland andra sådana som följer upp temaresorna på fredagen.

Söndag förmiddag fixar vi en morgonsoffa på scenen med intervjuer, paneler och aktuella frågor, ett dynamiskt program som rymmer många olika inslag.

Men vi ska roa oss också, äta gott, mingla och titta på vackra Visby. Välkommen!

Malena Bendelin, Foto: Hela Sverige ska leva.

Landsbygdsriksdagens nya hemsida är öppen:
landsbygdsriksdagen.se

Från och med mitten av januari kan du anmäla på dig på hemsidan till Landsbygdsriksdagen på Gotland den 27–29 maj.

Från Fårö till Sudret

På fredagen erbjuds sammanlagt 21 resor med olika teman. De handlar bland annat om smart lokal livsmedelsproduktion, förnybar energi, fiberutbyggnad, fiske och turismföretagande. Guider på resorna är personer som arbetar med temat ni besöker. Här är två exempel på hur de kan se ut.

Entreprenörskap på landsbygden – möt några av Fårös starka kvinnor

Första stoppet är Sylvis döttrar, ett bageri och kafé som drivs av två systrar. De berättar om sitt företag och hur bageriet utvecklats till ett besöksmål som ger arbete åt såväl familj som öns ungdomar. Därefter tar vi en titt på reningsverket i Sudersand, där en förening skapade ett eget reningsverk, ett ekologiskt kretslopp.

– Nu planeras ett likadant ekologiskt kretslopp i Kyrkviken för cirka 500 hushåll, berättar Lisa Blochmann, en av arrangörerna av temaresan.

På Stora Gåsemora gård finns en konferens- och boendeanläggning och Birgitta du Rietz, som driver anläggningen, berättar om hur hon samarbetar med lokala företag och hur det lett till framgång.

Sudret – en himla tur

På denna resa får man veta mer om de hela nio lokala utvecklingsbolagen som finns på den gotländska landsbygden.

– Heligholm Utveckling AB här på Sudret, var det första utvecklingsbolag som bildades och vi förstod nog inte då hur bra konceptet var, säger Jan Larsson, en av initiativtagarna.

Det visade sig finnas flera fördelar med utvecklingsbolagen. Det blev lättare att söka projektpengar och ett bolag har korta beslutsvägar. Sedan dess har Gotlands landsbygd verkligen satsat på utvecklingsbolag.

Burgsviken är en stor grund vik som helt enkelt kollapsat, som Jan uttrycker det. Under besöket får deltagarna vet mer om det stora miljöprojekt som pågår för att återställa viken.

Vamlingbo prästgård, ett av Gotlands populäraste besöksmål.
Foto: Jan Larsson

Julmarknad i Backe, med dans runt granen. Foto: Gunnar Bergström

Lena Husén, Sverige, samt systrarna Stefania och Gudrun Gisladottir från Landbyggdina Lifi. Foto: Sigrídur Svavarsdóttir

Nedslag i integrationsarbetet

Höstens flyktingström ledde till att många boenden skapats på olika håll i Sverige, och många byalag är aktiva. Vi tog pulsen på ett par föreningar som engagerat sig.

Nätverkande i Strömsunds kommun

Fjällsjö framtid i Backe i Strömsunds kommun har sedan flera år drivit ett språkkafé på uppdrag av kommunen, för de som bor på flyktingboendet i byn, samt jobbar på många olika sätt med integration: praktikplatser, knytisar, bärplockning och skridskoskola. 40 asylsökande har bott i byn under det senaste året. Nu, i höstens flyktingström, kom ytterligare 100 till ett tillfälligt boende. De kom direkt ifrån flyget och stannar i Backe en kort tid tills de placeras någon annanstans. De behöver annan hjälp berättar Linnea Bergström på Byaservicekontoret.

– Det är mer av nödvärksamhet nu. Vi hade insamling och fick in massor av kläder och skor. Vi tyckte vi samlade in tonvis med kläder, men det fattades i alla fall, säger Linnea som tillägger att de försöker hjälpa så gott de kan, men att en liten förening inte klarar hur mycket som helst. Hon vill även ge en eloge till engagerade privatpersoner på byn samt till några av flyktingarna själva som hjälpt till med insamlingarna.

– Vi är ju glada för att det kommer folk, men ansvaret är lite otydligt ibland. Nu ska kyrkan antligen öppna språkkafé för nybörjargruppen så tar vi hand om de som varit här längre.

I kommunens sex orter med flyktingboenden har föreningslivet bildat nätverk för att byta erfarenheter och tips.

Blekinge satsar stort

– Vi har alla möjligheter att utveckla landsbygden med hjälp av dessa nya invånare säger Bengt Grönblad, ordförande i Blekinge länsbygderåd. Och i Blekinge tänker de ta vara på den möjligheten så mycket de kan.

I Hallabro, en avfolkningsby i norra Blekinge kom diskussionen in på möjligheten att flyktingar flyttar till orten. Nu har en arbetsgrupp bildats som inventerar tomma hus och lokaler och undersöker vad som krävs i form av exempelvis service för att nya familjer ska kunna flytta dit. Samma tankar finns i orten Eringsboda, berättar Mats Paulsson, ordförande i Ronnebys kommunbygderåd.

Förra helgen genomförde kommunbygderådet en bussresa för flyktingar som kommit till Ronneby kommun. De besökte Belganets julmarknad och en företagsmessa med öppet hus hos företagen.

– Det var ett sätt att ge en introduktion till vår landsbygd och visa vad som händer, säger Mats.

Blekinges fem kommunbygderåd diskuterar även möjligheten till ett större projekt inom ämnet invandring/integration.

Motkraft stöttar unga vuxna

Sedan hösten 2014 deltar Hela Sverige ska leva i ett unikt transnationellt projekt inom ramen för Erasmus+, benämnt Motkraft (Opposing Force). Genom projektet får unga stöd att finna vägar till en framtid på landsbygden.

I Sverige drivs projektverksamheten i Hälsingland, via lärcentra i Söderhamn och arbetsmarknadsenheten i Bollnäs. Projektet undersöker på dessa orter möjligheter för unga att kunna bo kvar i sin hembygd. De unga intervjuas om hur de ser på sin framtid. Pilotutbildningar genomförs, exempelvis att använda och utveckla verktyg inom sociala medier, entreprenörskap och generationsväxling, samt utveckla möjligheten till högre studier på distans.

Parterna i projektet är Hela Sverige ska leva, Landsbyggdina Lifi som är vår motsvarighet på Island, lärcentra i Rumänien, Island och i Hälsingland samt utvärderare från Irland. Varje land har sina egna utmaningar och formar egna modeller.

I Island har en pilotutbildning genomförts, baserad på en modell med kamratstödsrådgivning och könsstereotyper. I den rumänska utbildningen ingick personligt ledarskap och rollspel. Deltagarna var unga arbetslösa från respektive ort.

Huvudansvariga för projektet är Centrum för flexibelt lärande i Söderhamn och Hälsingland utbildningar ekonomisk förening.

Hela Sverige ska levas roll är att bland annat omvärldsspana, bidra med egna erfarenheter från ungdomsverksamhet, samt återkommande reflektera och ge synpunkter på de utbildningar som planeras. Vi bidrar även med erfarenheter kring folkbildning, ungdomsarbete och demokratiutveckling.

Projektets resultat presenteras bland annat på Landsbygdsriksdagen på Gotland i maj 2016.

Gör det själv

#ungapålandsbygden arrangerar gör-det-självtreff för Sveriges grymmaste hålor i Riddarhyttan 5-7 februari. Fredag kväll till söndag lunch. Kolla på ungapalandsbygden.se

Så kan man samarbeta

Rapporten Integration och flyktingmottagande på ett enklare sätt ger idéer till åtgärder som underlättar samarbete mellan kommun och myndigheter och hur man tar tillvara på sociala sektorns kunskaper och engagemang. Författare, Inger Kraft-Etzler, Hela Sverige ska leva Jämtlands län. Laddas ner på helasverige.se

Årskrönika

2015 har präglats av konflikter runt om i världen som också direkt kommit att påverka vårt lokala arbete: Att ta emot flyktingar med öppna armar och visa att vi värnar om solidaritet och mångfald blev en av årets viktigaste uppgifter.

För våra lokala grupper som bedriver utvecklingsarbete med stöd från EU:s landsbygdsprogram har det varit ett svårt år. Landsbygdsprogrammet, som skulle börjat gälla 2014, är ännu inte implementerat. Detta har stoppat bra projekt och flera Leaderområden har blivit utan stöd, vilket kommer att försvaga det lokala arbetet under de kommande åren. Vi var en del av en opinion som försökte ändra detta, men tyvärr var det något som vi inte lyckades med.

Men vi har fått genomslag för våra frågor på en mängd områden inom politiken. Hela Sverige ska leva har varit en del av demokratiutredningen, utredningen av service på landsbygden och utvärderingen av de jämställdhetspolitiska målen. Nu är Staffan Nilsson invald som expert i den parlamentariska landsbygdskommittén – det ser vi som ett stort erkännande av vår kunskap.

2015 genomförde vi också den andra europeiska landsbygdsriksdagen, denna gång på plats i Österrike. Vi samlade in förslag från er alla och bakade in dem i ett europeiskt landsbygdsmanifest – Hela Europa ska leva! Efter denna landsbygdsriksdag känns det riktigt att kunna säga att den europeiska landsbygdsrörelsen har stärkts.

Vi har arbetat en hel del med omställning och börjat en process för att se hur vi bäst tar arbetet inom omställningsrörelsen vidare. Och självklart följer vi med intresse den globala klimatkonferensen i Paris, COP21.

Vi gick in i en ny fas när vår verksamhetschef Staffan Bond gick i välförtjänt pension och lämnade över till Terese Bengard i våras. Vi vill igen tacka Staffan för hans hårda och viktiga arbete och ser med spänning fram emot de förändringar i organisationen som Terese kommer att presentera under 2016!

2015 var också året då vi firade mycket. Hela Sverige ska leva Norrbotten fyllde 25 år och länsbyggerädet i Uppsala tio år. Grattis, säger vi!

Staffan Bond

Åse Classon

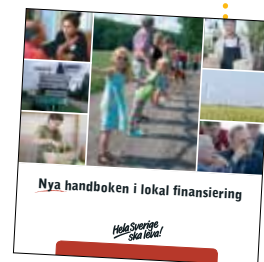
NYHETER I KORTHET

Lokalekonomidagarna i Kumla

En lokalekonomisk konferens har hållits i Kumla den 14 november. Ett femtiotal deltagare fick höra om lokalekonomisk analys, olika sätt att hitta finansiering till sina projekt och massor av goda inspirerande exempel. En dokumentation av konferensen ligger på hemsidan, under rubriken Resurser och fliken Våra skrifter.

Ny handbok i lokal finansiering

Vi har uppdaterat och arbetat om vår handbok i lokal finansiering. Den nya versionen heter Nya handboken i lokal finansiering. Ladda ner den från vår hemsida, eller beställ den genom att mejla info@helasverige.se

#Ungapålandsbygden på export

Vid Hela Norden ska levas höstmöte i Stockholm presenterade Josefin Heed vårt arbete för ungdomar för intresserade nordiska ledamöter från Norge, Finland, Färöarna, Island, Danmark, Åland och Sverige. I en kort workshop fick alla känna på några praktiska moment.

Mötet beslutade att arbeta med följande teman; lokal service, när demokrati, lokal planering, hållbar utveckling och integration samt att stärka det nordiska nätverket.

Rapport från våra ordförande

Vi säger grattis till Åse Classon som fick en dotter i september. Åse jobbar bara sporadiskt för närvarande.

Vår andra ordförande Staffan Nilsson, har varit på flera möten den senaste tiden. Exempelvis har han deltagit i rundabordsamtal med kommissionären Phil Hogan som har jordbruk och landsbygdsprogrammet i sin hand. Ett bra möte, rapporterar Staffan.

Staffan har också medverkat i det första mötet med expertgruppen inom den parlamentariska landsbygdsutredningen.

Flitig verksamhetschef

Terese Bengard, vår verksamhetschef, medverkar flitigt på konferenser. Under hösten har hon deltagit i landsbygdskonferensen Höga Kusten och varit moderator på Möjligheternas landsbygd med 100 deltagare, som arrangerats av Hela Sverige ska leva och Winnet. Terese inledde även Landsbyggsdagen i Norsjö, med internationella entreprenörer och initiativkraftiga ungdomar. Mycket lyckat, enligt Terese.

HELA SVERIGE SKA LEVA

Stortorget 7, 2 tr • 111 29 Stockholm
Ansvarig utgivare: Terese Bengard
Redaktör: Karin Wenström
Telefon: 08-24 13 50
E-post: karin.wenstrom@helasverige.se

Du hittar oss även på:

Facebook

Twitter